

Αφρικής Μέθεξη

Ένα βιβλίο της Ελένης Γκίνου για τα ταξίδια στην Αφρική που αγάπησε

Της **Μαρίας Βρέλλη-Ζάχου**

Αναπλ. Καθηγήτρια
στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στις 26 Μαΐου 2010, παρουσιάσαμε με ευχαρίστηση στη φιλόξενη αίθουσα της Ζ.Π.Α. το τελευταίο πόνημα μιας ξεχωριστής πραγματικά γυναίκας, της κυρίας Ελένης Γκίνου -της αγαπημένης φίλης Ελένης-, γεννημένης και μεγαλωμένης στην όχι μακρινή μας Πτολεμαΐδα αλλά με πορεία ζωής από τα νεανικά της χρόνια σε εβδομήντα χώρες του κόσμου -μέχρι σήμερα-, γιατί μόνο ο Θεός ξέρει πόσα ακόμη ταξίδια την περιμένουν, στις γειτονιές και τις γωνιές της γης που δεν έφτασε ακόμη η χάρη της και ο μαγικός φωτογραφικός φακός της.

Γνώρισα την Ελένη πριν από δέκα περίπου χρόνια, ως γειτόνισσά μου, στο διπλανό του δικού μου γραφείο, στο Πανεπιστήμιο, ευγενική, φωτεινή, σταράτη στις κουβέντες της και συνάμα γλυκομίλητη, και με το μυαλό της διαρκώς στα ταξίδια της: αυτά που είχε ήδη κάνει κι αυτά που σχεδίαζε! Δεν ξέρω πώς γινόταν και όλος μας οι κουβέντες, ακόμη κι αν άρχιζαν από ζητήματα της καθημερινότητάς μας, πάντα εκεί κατέληγαν: στα ταξίδια της στην Αφρική -δεν θυμάμαι να μου κουβέντιασε ποτέ για τις άλλες πάμπολλες περιηγήσεις της! Κουβέντες συναρπαστικές ήταν οι κουβέντες μας, και για μένα -άνθρωπο της κοινότητας των ησαυράφων- πολλοπλήθως χρήσιμες, διδακτικές, καθώς, νοερά, συμμετείχα στα ταξίδια της, σαν να έκανα τη δική μου «επιτόπια έρευνα» στις μακρινές αφρικάνικες κοινότητες με τον εξωτικό για τα «δυτικά» μάτια μας πολιτισμό.

Το βιβλίο της Ελένης Γκίνου «Αφρικής Μέθεξη», πολυσέλιδο -σχεδόν 500 σελίδες-, καλοτυπωμένο από τις εκδόσεις Μίλητος και εξαιρετικά καθαίσθητο, δεν είναι παρά το σμίξιμο, η τακτοποίηση και η παρουσίαση των αναμνήσεων και των εμπειριών της, των παρατηρήσεων και των στοχασμών της, των αισθημάτων και των συναισθημάτων της, και των πνευματικών αξιών και υλικών δημιουργημάτων, που έφερε μαζί της από μια «ποιούσα» και «ποιητική» συνάμα Αφρική.

Μας τα προσφέρει επιτέλους και τα μοιράζεται μαζί μας, αφενός: (α) με τον πλούσιο και ειλικρινή λόγο της -με κείμενα βιωματικά, αληθιά και με φροντίδα ιστορική και εθνολογική- ησαυράφικη, και αφετέρου, β) με τις πολυάριθμες, -σχεδόν 700 στο σύνολό τους-, καλοδιαλεγμένες από την τεράστια προσωπική συλλογή της έγχρωμες φωτογραφίες -τοπίων, ανθρώπων, αντικειμένων-, την κυρίαρχη δηλαδή οπτική έκφραση της Αφρικής, που αιχμαλώτισε στο φακό της, συσσωρευμένα τεκμήρια της δραστηριότητάς της και της ευαισθησίας της (οι σπουδαίες φωτογραφικές δημιουργίες της κ. Γκίνου άηλωστε μας είναι γνωστές από παλιά). Φωτογραφίες που, μία-μία, μας προκαλούν να τις αναγνώσουμε εκ παραλήθη με το κείμενο, υνοδευμένες μάλιστα, οι περισσότερες, με ουσιαστικές επεξηγηματικές λεζάντες, και έτσι, με το λόγο και την εικόνα, να παρασυρθούμε σιγά-σιγά μαζί της στη ζωή των αφρικανικών λαών και φυλών και το ασύλληπτο κάποτε πνεύμα τους, «την περίεργη», «μυστηριώδως ευγενική κι εκφραστική» ψυχή τους. Να την ψηλαφίσουμε αυτή την εκφραστική ψυχή και να νιώσουμε τις αλήθειες της, με την ανεπανόληπτη σχέση φύσης-ανθρώπου στο κέντρο τους. Και να απολαύσουμε, εντέλει, ως συνταξιδιώτες της, -εμείς, οι ταξιδιώτες της πολυθρόνας-, μια «Μέθεξη Αφρικής»:

«Το ταξίδι πηγάζει από μια εσωτερική δύναμη, -γράφει στον πρόλογό της η Ελένη Γκίνου- μια επιτακτική γλυκιά φωνή, που με ωθεί να φεύγω. Στα ταξίδια μου ζω αυτή την ανεξήγητη δύναμη και αντοχή, που δεν την έχω στην Ελλάδα και που με ανασταίνει, που με κάνει να νιώθω πως η πραγματική μου οντότητα είναι αυτή του ταξιδευτή κι όχι αυτή της καθημερινής μου ζωής. Τη νιώθω τόσο έντονα μέσα μου, που είμαι βέβαιη πως γεννήθηκα και πως ζω για να ταξιδεύω».

Και συνεχίζει:

«Όταν η ζωή είναι ταξίδι, η πνοή της ζωής είναι η αναζήτηση της σχέσης του «εγώ» με το «άλλο», μέσα από το μακρινό, το διαφορετικό, το άγνωστο».

«Ο ταξιδευτής, ζώντας τη 'διαφορετικότητα', το 'εξωτικό' -το έξω από το καθημερινό- μπαίνει σ' ένα παιχνίδι ασυναγώνιστο της παρατή-

ρησης με το χωροχρόνο, μέσα από τη συνεργεία του ενστίκτου και των αισθήσεων. Και όταν ο χώρος είναι η Αφρική, η όξυνση των αισθήσεων φθάνει στην τελειότητα, που ανοίγει το δρόμο για την εσωτερική κατάδυση, για τον εκ νέου προσδιορισμό των αξιών της ζωής».

Η Ελένη Γκίνου της Πτολεμαΐδας, του Παρισιού και της Γκρενόμπλ, της Γαλλικής Φιλολογίας και της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, του Παν/μίου Ιωαννίνων, του Αριστοτέλειου και της Unesco, για να πραγματοποιήσει το όνειρό της, για να γνωρίσει το άγνωστο, τη διαφορετικότητα και το εξωτικό, για να αγγίξει την τελειότητα και να καταδυθεί στις αξίες της ζωής, ακολουθώντας, εδώ και τριάντα χρόνια, το ένστικτο και τις αισθήσεις της, παραδόθηκε στην Αφρική.

Στην ήπειρο των απότομων ακτών και των απέραντων άνυδρων ερήμων, των πλωτών ιστορικών και ιερών ποταμών, της κουραστικής ζέστης και της υγρασίας, των πολλών (νεοϊδρυθέντων) κρατών και των 555 εκατομμυρίων ανθρώπων σήμερα, των απομονωμένων από την αδιαπέραστη ζούγκλα τροπικών φυλών, με τις πάμπολλες γλώσσες και διαλέκτους, τους δυνατούς συγγενικούς δεσμούς, τους αξεπέραστους μύθους και τις παραδόσεις, τη βαθιά θρησκευτικότητα, τη βαθιά πίστη στη μαγεία και το μυστήριο, που αγκαλιάζουν και διέπουν όλο τους το κοινωνικό αξιακό σύστημα και μια πραγματικά πολυσύνθετη πολιτισμική παραγωγή. Την ήπειρο ακόμη των περήφανων νομάδων και των καρβανιών τους με τις καμήλες, «αυτόν τον ανεκτίμητο πλούτο της -όπως τον ονομάζει η κ. Γκίνου-, που μεταφέρει, τρέφει και διαδίδει τη φιλοσοφία των νομάδων, τη μαγεία της ερήμου, την ενέργειά της», την «αγιοσύνη της». Την αδικημένη και καταληστευμένη και τυραννισμένη από τους Ευρωπαίους ήπειρο (δουλεμπόριο-πετρέλαιο- διαμάντια - χρυσός - φτώχεια-αρρώστιες - υποσιτισμένα παιδιά), αληθιά και την ήπειρο μιας ευλογημένης σπάνιας χλωρίδας και πανίδας, των φοινικόδεντρων και του ζαχαροκάλαμου, των ελεφάντων και των ιπποποτάμων. Την ήπειρο του άχρονου χρόνου.

«Όταν παρατηρείς τα οστά του ελέφαντα και του ιπποποτάμου στο Παλαιοντολογικό-Ιστο-

ρικό Μουσείο της Πτολεμαΐδας της γενέτειράς μου -γράφει η κ. Γκίνου- η ετικέτα αναφέρει την ύπαρξη αυτών των ζώων πριν από τρία εκατομμύρια χρόνια. Και τότε νιώθεις το γιγαντιαίο κενό ανάμεσα στην εποχή εκείνη και τη σημερινή. Στην Αφρική, η ύπαρξη του ελέφαντα και του ιπποποτάμου μετατρέπει το χρόνο σε άχρονο. Το τότε και το τώρα συγκριτικά δεν υπάρχουν, αληθιά μόνο το τώρα, χωρίς αρχή και τέλος. Ο χρόνος γίνεται άχρονος».

Η Ελένη Γκίνου υπομονετικά και θεληματικά, ξέζησε, μέσα στην κουραστική ζέστη και την υγρασία της Αφρικής, παραμερίζοντας ενδομυχούς φόβους της. «Γρήγορα», ήσυχα κι αθόρυβα, με τη γλυκύτητά της, στις καθημερινές πραγματικότητες και τους ρυθμούς της ζωής των αφρικανικών λαών, συχνά αντιμέτωπη, με την προκατάληψη και την αμφιβολία τους στο πρόσωπό της, στο δέρμα της, στην ευρωπαϊκή προέλευσή της:

«Πόσο δύσκολο όμως είναι να ζήσεις, έστω και για λίγο, σε χώρους όπως στην έρημο Τιμπεστί (Τσαντ), όταν για τους αυτόχθονες το δέρμα σου μπορεί να είναι συνυφασμένο με τα σπυράκια των Ευρωπαίων στην έρημο (το πετρέλαιο) ή με την αποικιοκρατία (Ουγκάντα-Ζιμπάμπουε) και με την κατασκοπία (Σουδάν). Έχεις να παλέψεις με μίαν αρνητική κατάσταση, που δημιουργήθηκε η Ευρώπη στην Αφρική, και τη βιώνεις τόσο πολύ στο ταξίδι, εξαιτίας του λευκού σου δέρματος».

Αν για την Ελένη, οι αφρικανικοί λαοί ήταν «οι άλλοι», γι' αυτούς, η Ελένη ήταν επίσης μια «άλλη». Μια «άλλη-γυναίκα», μια «απειλητική» παρουσία, ένας εισβολέας, σε κοινωνίες μάλιστα, όπου ο ρόλος της γυναίκας παραμένει περιορισμένος-και πάντα άνισος κι ασύμμετρος-στα οικογενειακά όρια.

Αληθιά η Ελένη Γκίνου πέτυχε την πρόσβαση στις ζωές τους, καθημερινά δεσμούς εμπιστοσύνης, με γυναίκες και με άντρες. Γεύτηκε το καλωσόρισμά τους με κουρμάδες, τσάι και κατσίκο γάλα και πέτυχε, μάλιστα, να είναι συχνά και η «επί τιμή» φιλοξενούμενη τους, αποδεκτή ακόμη και σε κλειστές ιερές τελετές, όπου τα στάδια της ζωής εκφράζονται πιο παραστατικά, -αυτή, μια λευκή, ανάμεσα στους σοκολατένιους «άλλους». Τους μελέτησε και τους φωτογράφησε αυτούς, τους άλλους, τους σοκολατένιους, με την κίνηση και το χορό στο σώμα και την ψυχή, αυτούς που στο φακό δεν «στήνονται» και δεν ποζάρουν εύκολα, όπως εμείς «οι δυτικοί», (καθώς για κείνους το να αιχμαλωτίζεις την εικόνα τους είναι σα να αιχμαλωτίζεις την ψυχή τους και να αποσπας τη δύναμή τους).

Αυτή τη «φοβία» τους η Ελένη Γκίνου θαυμαστά την ξεπέρασε. «Σταμάτησε», αποτύπωσε, δέσμευσε με το φακό της τον αφρικανικό χρόνο, το χώρο, το περιβάλλον και τους ανθρώπους του, τις κατοικίες τους, τις απλές αυτοσχέδιες καλύβες τους, από πέτρα και λάσπη, δέρματα και κλαδιά και ψάθα και με δάπεδα χωμάτινα, με ζωγραφισμένους εσωτερικούς χώρους και στρωμένους με πολύχρωμα υφαντά.

Φωτογράφησε τα πολύχρωμα, τα φανταχτερά ενδύματά τους, την ορατή φυλετική τους ταυτότητα, «φούζια, ροζ, τουρκουάζ, μπλε οινόπνευματί, πινελιές αφημένες πάνω στο χρώμα της ερήμου», ενδύματα που πρέπει να ιδωθούν και να μελετηθούν μέσα στο ιστορικό, θρησκευτικό, πολιτισμικό παρελθόν και

παρόν κάθε περιοχής και φυλής, για να κατανοηθεί η λειτουργία τους, με τους συμβολισμούς της πάντα, υποταγμένη πάντα στις αξίες και τον αυστηρό έλεγχο της ομάδας, κυρίως, στους τρεις βασικούς ρόλους που τα άτομα υπηρετούν στις μικρές κλίμακας κοινωνίες, ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, τη συγγένεια).

Φωτογράφησε τις κομμώσεις τους, τα μαλλιά τους, κομμένα, πλεγμένα και διευθετημένα ιδιότροπα, βαμμένα κάποτε με ώχρα και λίπος, και στολισμένα με στολίδια χάντρινα και κεχριμπάρια, φτερά κ. ά.

Φωτογράφησε τις ζωγραφιές και τις δερματοστιξίες (τα τατουάζ), κι ακόμη τις ανάγλυφες ουλές και τα βαθιά σημάδια πάνω στο δέρμα τους -στο μέτωπο, στο πρόσωπο, στο σώμα-, με τους πάμπολλους ευφυείς τρόπους, σχέδια πολυήλικα, παράξενα, με θρησκευτικό-συμβολικό περιεχόμενο κι αυτά, με καταγεγραμμένη κι αδιαμφισβήτητη λεπτομερή πληροφορία για την ωρίμανση των ατόμων και τη μύση τους στην ενήλικη ζωή και στη φυλή.

Αυτή η «τέχνη του σώματος», θα έλεγα, υπήρξε για την Αφρική, και κύρια διέξοδος της καθημερινής έκφρασης, κυρίως των νομάδων της, που μη έχοντας μόνιμες κατοικίες διοχέτευσαν και εξέφρασαν τη δημιουργικότητά τους στον εξωραϊσμό και την εμφαντική διακόσμηση των σωμάτων τους.

Και βέβαια, η συγγραφέας μας φωτογράφησε τα επίσης περίτεχνα κοσμήματά τους, σκουλαρίκια, περιδέραια, σταυρούς, βραχιόλια, δαχτυλίδια, ζώνες-, που προσθέτουν χρώμα κι ενισχύουν και δίνουν έμφαση στην κίνηση των σωμάτων. Τα κοσμήματα αυτά είναι καμωμένα από πάμπολλα υλικά: από υλικά της φύσης, από ζώα, φυτά και ορυκτό πλούτο, πηλό, πέτρες, ρίζες, ίνες από φοινικόδεντρα, όστρακα, τσόφλια, κέλυφος από αυγά στρουθοκαμήλων, δόντια ιπποπόταμου και χαιλιόδοντες αγριόχοιρων, κόκκαλα αντιλόπης, σπόνδυλους φιδιών, δέρματα τρόπαια από κυνήγια, τρίχωμα από καμηλοπαρδάλεις, από χρυσάφι (σύμβολο του ήλιου και της αιώνιας ζωής, σύμβολο θέσης και πλούτου), κι από ασήμι (που επίσης μαρτυρά οικογενειακή ευμάρεια), από χαλκό και μπρούτζο (τα εύπλαστα υλικά, με τα λαμπερά χρώματα που έφεραν στην Αφρική οι Πορτογάλοι), κι ακόμη από ελεφαντόδοντο (το υλικό με το όμορφο χρώμα που γίνεται ακόμη ομορφότερο με την πάροδο του χρόνου, με θεϊκές ιδιότητες σημαντικό για τις αφρικάνικες φυλές όσο το χρυσάφι και οι σκλάβοι), από κοράθια και κεχριμπάρια και άλλους, ημιπολύτιμους λίθους (ίασπι, αχάτη, κάποτε ακριβότερους από το χρυσάφι), καθώς τέλος και από νομίσματα και αμέτρητες μικρές, πολύχρωμες γυάλινες χάντρες (οι χάντρες αντικατέστησαν πολλά φυσικά υλικά, τα κεχριμπάρια, τα κοράθια και τις άλλες πέτρες, αντικατέστησαν ακόμη τα σιδερένια κοσμήματα του 19ου και των προηγούμενων αιώνων κι έφτασαν να θεωρούνται δείγματα πλούτου και ιεραρχίας και να ανταλλάσσονται με χρυσάφι). Όλα αυτά, δουλεμένα με φαντασία από σπουδαίους ντόπιους μεταλλοτέχνες των φυλών (που εκτός από τα κοσμήματα φιλοτεχνούσαν έπιπλα, όπλα, εργαλεία και μουσικά όργανα) σεβαστούς και τιμημένους για τη μυστική και μυστηριώδη τέχνη τους, για να χρησιμοποιηθούν, όπως και τα ποικίλα φυλλαχτά τους, σε διάφορες φάσεις της ζωής και ιερές τελετές, σε στιγμές γέννησης, θανάτου, στο πέρασμα στην ενήλικιση, και σε ποικίλες άλλες τελετές, με ένα δυνατό περιεχόμενο και πάμπολλους συμβολισμούς κατά περίπτωση. Οι άνθρωποι της Αφρικής πιστεύουν βαθιά για τα κοσμήματά τους ότι ενσωματώνουν υπερφυσικές αόρατες μαγικές δυνάμεις, εξευμενίζουν τους θεούς και τους νεκρούς προγόνους, προστατεύουν τον ανδρισμό και τη γονιμότητα, προστατεύουν στα εγκόσμια βάσανα από το κακό μάτι και την αρρώστια, μεταφέρουν πάνω τους τη δύναμη να καθορίζουν τη ζωή και το θάνατο όποιου τα φορά εκφράζουν τις αξίες και τα πιστεύω της φυλής τους, και τα κατορθώματα ακόμη των μελών της.

«Είναι τόσο δυνατά που αποπνέουν κάτι πολύ έντονο, μια πραγματική παρουσία... παρατηρεί η Ελένη Γκίνου. Η χρήση τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αλήθεια, την πραγματικότητα, τη ζωή».

Κάνω εδώ μια συμπληρωματική αναφορά και στις τελετουργικές μάσκες -το βιβλίο περιέχει πολλές φωτογραφίες τους-, που επίσης η χρήση τους αποβλέπει στο να κατευθύνουν τους νεκρούς προγόνους, που ορίζουν το πεπρωμένο τους, να εξασφαλίζουν την προστασία τους, την υποστήριξη τους, τη βοήθειά τους.

Αυτά όλα -ενδύματα, κομμώσεις, βαμμένα σώματα, σημάδια και ουλές, κοσμήματα και φυλλαχτά και μάσκες- συνθέτουν την επιθυμητή εικόνα τους και μαζί και με πολλά άλλα έργα των αφρικάνικων χειρών δηλώνουν, μαρτυρούν τον τρόπο, με τον οποίο διαμορφώνονταν και διαμορφώνονται οι ζωές τους.

Ισορροπούν την ύλη με το πνεύμα, τη λογική και το συναίσθημα, όλα έργα εξαιρετικής μαστοριάς και μοναδικής αισθητικής, της αφρικάνικης μοναδικής αισθητικής.

Γράφει η κ. Γκίνου:

«Στην Αφρική, μέσα στην απλότητα ξεχωρίζει η αισθητική αξία της νέγρικης τέχνης. Στην αγορά βρίσκεις την απόλυτη έκφραση αυτής της αισθητικής. Σε κανένα άλλο σημείο της γης δεν γέμισαν τα μάτια μου από την αυτοσχέδια αρμονία των χρωμάτων όσο στην αγορά του Γκόρομ Γκόρομ (Μπουρκίνα Φάσο). Το θέμα είναι με ποιο ερέθισμα εκφράζουν οι άνθρωποι αυτή την πανδαισία χρωμάτων με τόση αρμονία που αγγίζει την τελειότητα. Κανείς δεν μπορεί να αμφιβάλει ότι είναι η φύση, σε συνέργεια με τον εσωτερικό κόσμο της γυναίκας της Αφρικής».

Μια καλή αρχή για τη γνωριμία των αφρικάνικων λαών είναι το βιβλίο της Ελένης Γκίνου, καθώς μας μαθαίνει με τις ειλικρινείς μαρτυρίες του και, εκ παραλήθη, σχολιάζει και τεκμηριώνει με το πολύτιμο φωτογραφικό υλικό τοι, την ορατή, αληθινή και την αθέατη κάποτε, πραγματικότητα της καθημερινής ζωής και των γιορταστικών τελετών των αφρικάνικων λαών, τους βηματισμούς τους στο σήμερα, τους βήθουμε εδώ να ανοίγουν ένα βλεπτό διάλογο με τη δυτική μόδα) την ανταπόκρισή τους κι ακόμη τις αντιστάσεις τους στα δεδομένα του 20ού και του 21ου αιώνα, και τις αυξανόμενες πιέσεις που δέχονται αυτές οι κοινωνίες να αλλιάξουν τους παμπάλαιους τρόπους της ζωής τους.

Διαβάζουμε:

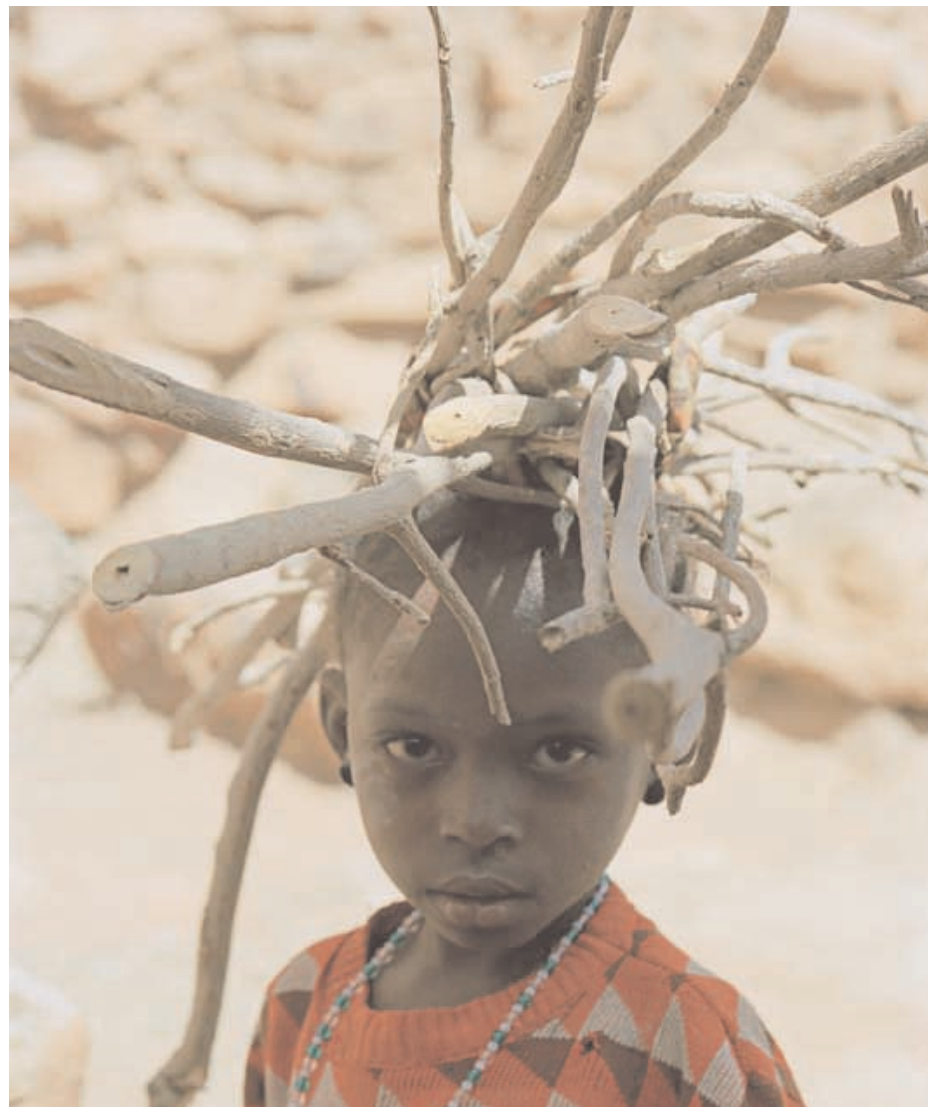
«Στην Αφρική τα παιδιά χορεύουν με ένα σπασμένο μαγνητόφωνο από δύο χρονών εκεί, στην έρημο της Σαχάρας, ανάμεσα στο Τομπουκτού και στο Ταουντενί (Μάλι), οι άνθρωποι πλένουν τα ρούχα τους στον Νίγηρα και τον Νείλο, ένας Αφρικανός Φρεντ Αστέρ ψήνει το κοτοπουλάκι του στο δρόμο της Ουαγκαντουγκού (Μπουρκίνα Φάσο-Άνω Βόλτα) και μετατρέπει τον δρόμο στην καλύτερη σκηνή του κόσμου, με τις κινήσεις του σώματός του. Και όσο προχωρώ σε βάθος στην Αφρική, βλέπω τη βαθιά θρησκευτικότητα τους, μέσα από την παράδοση των προγόνων τους. Μέσα από τις τελετουργίες μύησης στην εφηβεία ή στην ενήλικιση αναρωτιέμαι πόσο σεβασμό έχουν αυτοί οι άνθρωποι στις αξίες των παραδόσεών τους».

Αλλά το ταξίδι στην Αφρική περιέχει και μια άλλη διάσταση. Εκτός από τη φωτογραφία, σημαντική θέση καταλαμβάνει και η συλλογή αντικειμένων, που συνδράμει και υποστηρίζει τη διανοητική σχέση του Εγώ με τον «Άλλον». Διαβάζουμε πάλι:

«Η όρασή μου, η αφή μου συνεργούν στο να θέλω να κάνω κτήμα μου μια παλιά μάσκα Gelede, που χρησιμοποιήθηκε από το λαό Γιορούμπα. Σε πόσες τελετές χορού, ύμνου, χρησιμοποιήθηκε αυτή η μάσκα προς τιμή της Ίγια Νίθα, της μεγάλης Μάνας, που ζει σε ένα παλάτι στα βόρεια του Ωκεανού! Αυτή η μάσκα χόρεψε σε τελετές Gelede για να εξευμενίσει τις γυναίκες που έχουν αποκτήσει παιδιά, γιατί αυτές έχουν δύναμη να προκαλέσουν κακό στην κοινωνία, όπως αρρώστια, στείριση, ξηρασία κ.ά. Καταργεί το χρόνο μπροστά μου, ενώνει το παρόν με το παρελθόν και αντιπροσωπεύει τη γυναίκα στις τέχνες της Αφρικής. Λειτουργεί ως ενδιάμεση κατάσταση, ανάμεσα στο ορατό και το αόρατο, ως ένα άνοιγμα προς το μυστήριο, ως ένα ερέθισμα του φανταστικού. Το μάτι μου σε συνέργεια με την καρδιά έμοιαζαν να ακούν το κήρυγμα της μάσκας, ανάμεσα σε τόσα αντικείμενα, σαν να επρόκειτο για μια μεγαλειώδη συνάντηση, όπως την αντιλαμβάνονται οι μεγάλοι συλλέκτες. Για να επιτευχθεί μια τέτοια συνάντηση χρειάζεται αντικείμενο και συλλέκτης να διακρίνει και να εκλέξει το ένα τον άλλον».

Λίγο παρακάτω:

«Αϊρ, Νίγηρας, Ιανουάριος 1998. Μια γυναίκα Τουαρέγκ ξεκουράζεται μπροστά στην καλύβα της. Είναι τόσο πηλωτική, χαμογελαστή, ντυμένη στα μαύρα. Φοράει ένα κόσμημα από

ασήμι, σε τετράγωνο σχήμα, κρεμασμένο στο λαιμό της με μαύρες κλωστές. Ένωσα τέτοια ένωση με αυτό το κόσμημα, μια συγκίνηση μοναδική, σαν αυτό να είχε μετατραπεί σε πρόσωπο. Ακούσε επάνω μου αινιγματική γοητεία, σαν αυτό να ήταν το πρόσωπο και όχι η γυναίκα που το φορούσε.

Άρχισα να το επιθυμώ, να το θέλω να γίνει δικό μου, έστω κι αν ήξερα ότι ήταν το φυλλαχτό της γυναίκας Τουαρέγκ.

Έμεινα ατέλειωτες ώρες δίπλα της μέχρι να το κατακτήσω, πληρώνοντάς το πολύ ακριβά.

Εκεί συνειδητοποίησα πραγματικά τη μαγεία των σκέψεων του Guy de Maupassant, όταν περιγράφει την ψυχική κατάσταση του συλλέκτη, καθώς βρίσκει ένα νέο αντικείμενο που τον γοητεύει, τον ταραξίζει, τον κατακυριεύει...».

«Γυρίζοντας στην Ελλάδα -γράφει η Ελένη-, με τα αντικείμενα που κουβαλάς από την Αφρική, θέλεις να βλέπεις, να αγίζεις τις μάσκες, τα αγάλματα, αληθιά, κυρίως, να φοράς τα κοσμήματα, κοιλιά και βραχιόλια, που αυτά τα ίδια φορούσαν κάποτε οι γυναίκες της Χαράρ (της πόλης του Γάλλου ποιητή Rimbaud) οι γυναίκες Τουαρέγκ στη Σαχάρα ή οι Βουσμάνες στην έρημο Καλαχάρι κ.ά. Νιώθεις μια ένωση, μια αδιάλειπτη ενέργεια να συνδιαλέγεσαι μαζί τους και αυτό να μετουσιώνεται σε μια ανεπίπτωτη χαρά».

«Το να τρέφεσαι με το άγνωστο γεννάει συναισθήματα, που μόνον η ψυχή μπορεί να τα σκιαγραφήσει, αληθιά όχι στο χαρτί. Είναι τόσο μεγάλη αυτή η εσωτερική παρόρμηση, που προσπαθώ να πιάσω, να νιώσω τα μύχια της ψυχής μου, για να καταλάβω αν η υπόστασή μου είναι σαν αυτή όλων των ανθρώπων ή κάτι το παράλογο, το περιθωριακό. Όπως και νάχει πάντως, το ταξίδι στο άγνωστο είναι η τελειότερη μορφή ηδονής, που δεν περιγράφεται αληθιά μόνο πάληται μέσα από την ίδια την πραγμάτωσή της».

Το ταξίδι δεν είναι μόνο κίνηση, είναι και συγκίνηση, έγραφε κάποτε ο Καζαντζάκης.

Η Ελένη Γκίνου κατάφερε και να κινηθεί και να συγκινηθεί στα αφρικάνικα ταξίδια της, αληθιά και να περάσει και πέρα από τη συγκίνηση, να φτάσει να νιώσει την αλληγορία των ίδιων της των κυττάρων. Και με το βιβλίο της καταφέρνει να συγκινηθούμε και 'μείς, μήπως και κινήσουμε, μήπως και κινήθουμε και 'μείς για την Αφρική, έστω και νοερά, έστω και με τα όνειρά μας..